

การเสริมสร้างความเข้าใจเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษา โดยใช้กิจกรรม
The Connectivity Logistics เป็นเครื่องมือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม*

เมธี วิเชียรสรรค์¹ วันวิสา ต่วนตระกูลศิลป์²
ศจี พัฒนาเฟื่องฟู³ ปฎิภัทร์ กี่สุน⁴ มณีนันท์ ทองสมุทร⁵

(วันที่รับบทความ: 28 เมษายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ: 19 พฤษภาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 20 พฤษภาคม 2568)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม The Connectivity Logistics 2) วิเคราะห์ผลของกิจกรรมต่อการเสริมสร้างความเข้าใจเรื่อง SDGs ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และ 3) ตรวจสอบความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกิจกรรมดังกล่าวในการส่งเสริม SDGs กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีจากวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม ทั้ง 3 แห่ง กรุงเทพฯ วิทยาเขตชลบุรี และวิทยาเขตขอนแก่น จำนวน 100 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงผสมผสานทั้งเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถามวัดความเข้าใจ SDGs จำนวน 10 ข้อ (Pre-test และ Post-test) และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมจำนวน 15 ข้อ และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มนักศึกษา 7 คน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs ของนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ (คะแนนเฉลี่ยก่อนกิจกรรม 6.23 คะแนน และหลังกิจกรรม 8.12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10) แสดงถึงการพัฒนาความรู้และความเข้าใจที่ดีขึ้น ส่วนการประเมินความคิดเห็นพบว่าค่าเฉลี่ยในทุกด้านอยู่ในระดับ “มาก” (ช่วงค่าเฉลี่ย 4.06-4.35 จากคะแนนเต็ม 5) โดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงในชุมชน นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกยืนยันว่า กิจกรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจ เพิ่มความตระหนักรู้ และเสริมบทบาทของนักศึกษาในการขับเคลื่อนสังคมอย่างยั่งยืน การวิเคราะห์ผลสอดคล้องกับแนวคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb (1984) ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สะท้อนคิด และประมวลผลเพื่อพัฒนาความเข้าใจ ซึ่งช่วยลดช่องว่างระหว่างความรู้เชิงทฤษฎีกับการนำไปใช้จริง นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมยังยึดตามกรอบแนวคิดของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งเน้นความบูรณาการของมิติสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจอย่างเป็นองค์รวม

คำสำคัญ: เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, การพัฒนาที่ยั่งยืน, กิจกรรมภาคสนาม, นักศึกษาระดับอุดมศึกษา

* บทความวิจัย วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹ อาจารย์, วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม, E-mail: matec.vi@spu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม, E-mail: wanwisa.du@spu.ac.th

^{3,4,5} วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Enhancing University Students' Understanding of Sustainable Development Goals (SDGs) through Participatory Learning with the Connectivity Logistics Activity*

Matee Vicheansan¹ Wanwisa Duantrakoonsil²

Sajee Pattanafuengfo³ Patiphat Keesoon⁴ Maneerat Thongsamut⁵

(Received: April 28, 2025; Revised: May 19, 2025; Accepted: May 20, 2025)

Abstract

This objectives of this research were to: 1) examine the level of students' understanding of the Sustainable Development Goals (SDGs) before and after participating in the "The Connectivity Logistics" activity, 2) analyze the effects of the activity on enhancing SDG-related understanding through participatory learning, and 3) explore students' opinions regarding the effectiveness of the activity in promoting the SDGs. The sample group consisted of 100 undergraduate students from the College of Logistics and Supply Chain, Sripatum University, across three campuses: Bangkok, Chonburi, and Khon Kaen. The research employed a mixed-methods approach, including quantitative data collection via a 10-item SDG comprehension questionnaire (pre-test and post-test), a 15-item opinion survey on the activity, and qualitative data from in-depth interviews with seven students.

The findings revealed the level of understanding of students of the SDGs, with mean scores increasing from 6.23 before the activity to 8.12 after the activity (out of 10). The evaluation of student opinions indicated high levels of satisfaction across all dimensions (mean scores ranging from 4.06 to 4.35 out of 5), particularly in experiential learning in community settings. In-depth interviews confirmed the activity's role in inspiring students, raising awareness, and empowering them to contribute to sustainable societal development. The results align with Kolb (1984) theory of experiential learning, which emphasizes hands-on practice, reflection, and cognitive processing to enhance understanding. This approach bridges the gap between theoretical knowledge and practical application. Moreover, the activity was designed in accordance with the SDG framework, which promotes integrated environmental, social, and economic dimensions.

Keywords: Sustainable Development Goals (SDGs), Participatory Learning, Sustainable Development, Field Activities, Higher Education Students

---

* Research Article from College of Logistics and Supply Chain, Sripatum University

¹ Lecturer, College of Logistics and Supply Chain, Sripatum University, E-mail: matee.vi@spu.ac.th

² Assistant Professor, College of Logistics and Supply Chain, Sripatum University, E-mail: wanwisa.du@spu.ac.th

^{3,4,5} College of Logistics and Supply Chain, Sripatum University

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นแนวทางการพัฒนาที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล เพื่อยุติปัญหาความยากจน ปกป้องสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองอย่างทั่วถึงภายในปี พ.ศ. 2573 (United Nations, 2015) โดยเยาวชนและนักศึกษาได้รับการยกย่องว่าเป็นกลุ่มพลังสำคัญในการขับเคลื่อน SDGs สู่ความสำเร็จ (UNESCO, 2014; 2022) ในบริบทของประเทศไทย แนวโน้มการขับเคลื่อน SDGs ในระดับอุดมศึกษากำลังได้รับการสนับสนุนมากขึ้นจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และเครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืน ซึ่งเริ่มมีการผลักดัน “SDGs Curriculum Integration” เพื่อบูรณาการเนื้อหาความยั่งยืนเข้ากับรายวิชา และกิจกรรมพัฒนานักศึกษาตลอดทั้งหลักสูตร กิจกรรมลักษณะเดียวกับ The Connectivity Logistics หากได้รับการพัฒนาให้เป็นส่วนหนึ่งของ “วิชาศึกษาทั่วไป” หรือกิจกรรมภาคบังคับ แนวทางนี้ยังช่วยสนับสนุนเป้าหมายของนโยบายระดับชาติ เช่น “แผนพัฒนาการอุดมศึกษาเพื่อความยั่งยืน พ.ศ. 2566-2570” ที่กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องมีบทบาทในการสร้างความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและพัฒนานักศึกษาให้มีส่วนร่วมในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ทั้งนี้ได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าเยาวชนและนักศึกษาเป็นกลุ่มพลังที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนเป้าหมายเหล่านี้สู่ความเป็นจริง ความรู้ ความสามารถในการเข้าถึงเครือข่าย และแนวทางแก้ปัญหาเชิงนวัตกรรมของคณาจารย์รุ่นใหม่ถือเป็นองค์ประกอบจำเป็นในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในมิติด้านสิ่งแวดล้อมและการศึกษา เยาวชนมักเป็นผู้นำนักศึกษาในกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสังคมเชิงบวก ขณะเดียวกันระดับอุดมศึกษาก็มีบทบาทในการเสริมพลังดังกล่าว การศึกษาถือเป็นกลไกหลักของมหาวิทยาลัยในการสร้างคณาจารย์ให้ก้าวขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญในการผลักดัน SDGs นักศึกษาในวัยมหาวิทยาลัยมีพลังและความคิดสร้างสรรค์สูง หากได้รับการสนับสนุนให้ทำกิจกรรมนอกห้องเรียนที่มุ่งแก้ปัญหาโจทย์ด้านความยั่งยืน โดยมีมหาวิทยาลัยคอยส่งเสริมองค์ความรู้ ทักษะ และคำปรึกษาแล้ว นักศึกษาก็จะมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการเตรียมตนเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงในอนาคต นั่นคือ นักศึกษาจะพร้อมเป็น “พลกำลัง” ที่ช่วยขับเคลื่อนสังคมไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาวอย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันการศึกษาชั้นสูง มีบทบาทในการเสริมสร้างศักยภาพของนักศึกษาให้สามารถเข้าใจและมีส่วนร่วมกับการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ (Dewey, 1938; Kolb, 1984) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังพบความท้าทายหลายประการ เช่น ความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs ที่ยังคงคลาดเคลื่อนระหว่างการรับรู้กับการปฏิบัติการขาดแรงจูงใจ (O'Brien and Sygna, 2013) อย่างไรก็ตาม การปลูกฝังแนวคิด SDGs ในกลุ่มนักศึกษาความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือไม่ชัดเจนต่อเป้าหมายเหล่านี้

เป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง ทั้งในแง่เนื้อหาสาระของ SDGs เองและการตีความระหว่างนักศึกษากับผู้สอนที่อาจไม่ตรงกัน ซึ่งมักเกิดจากการนำเสนอที่ขาดการปรับให้เข้ากับบริบทผู้เรียน และการขาดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความหมายของ SDGs กับบทบาทของตนเองได้อย่างลึกซึ้ง (Barth et al., 2007; Sterling, 2010; De Sousa, 2021) ส่งผลให้การขับเคลื่อน SDGs ผ่านทางการศึกษาเพื่อความยั่งยืน (Education for Sustainable Development – ESD) ในระดับอุดมศึกษา ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดแนวทางการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง การมีส่วนร่วม และการบูรณาการอย่างเป็นระบบในหลักสูตร ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาทักษะและเจตคติของผู้เรียนในการเป็นพลเมืองเพื่อความยั่งยืน (UNESCO, 2020; Filho et al., 2021)

เพื่อรับมือกับความท้าทายข้างต้น โครงการ The Connectivity Logistics จึงถูกจัดขึ้น โดยเน้นใช้กิจกรรมภาคสนามและการลงมือปฏิบัติจริงเป็นเครื่องมือหลักในการปลูกฝังแนวคิด SDGs ให้แก่นักศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการนี้ได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของ SDGs และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนการพัฒนา Soft Skills (ทักษะทางสังคม) แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่เน้นการบูรณาการวิธีเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติและการทำงานเป็น โครงการกลุ่ม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นต่อการส่งเสริม SDGs ยิ่งไปกว่านั้น การลงมือปฏิบัติผ่านโครงการ The Connectivity Logistics จึงนับเป็นตัวอย่างของการปลูกฝังแนวคิด SDGs

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม The Connectivity Logistics
2. เพื่อวิเคราะห์ผลของกิจกรรม The Connectivity Logistics ในการเสริมสร้างความเข้าใจเรื่อง SDGs ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกิจกรรมดังกล่าวในฐานะเครื่องมือการเรียนรู้ที่ส่งเสริม SDGs

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความรู้และความเข้าใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม The Connectivity Logistics
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยดำเนินการในพื้นที่ของวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ กรุงเทพฯ วิทยาเขตชลบุรี และวิทยาเขตขอนแก่น โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม The Connectivity Logistics ในแต่ละแห่ง

3. ขอบเขตด้านเวลา การเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินกิจกรรมวิจัยจะดำเนินการในช่วงเดือน มีนาคม ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ซึ่งครอบคลุมระยะเวลาของการจัดกิจกรรม The Connectivity Logistics และการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นกรอบเป้าหมายการพัฒนา ระดับโลกที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดขึ้นจำนวน 17 เป้าหมาย ครอบคลุมมิติการพัฒนาทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม (United Nations, 2015; UNESCO, 2014) โดยได้รับการรับรองในปี ค.ศ. 2015 เพื่อเป็น “การเรียกร้องให้ทุกประเทศร่วมกันดำเนินการยุติปัญหาความยากจน ปกป้องโลกของเรา และสร้างความมั่นคงมั่งคั่งให้กับประชาชนภายในปี 2030” เป้าหมายทั้ง 17 ประการนี้มีลักษณะ บูรณาการและเกี่ยวพันกัน กล่าวคือ การดำเนินการในเป้าหมายหนึ่งย่อมส่งผลต่อเป้าหมายอื่นๆ และการพัฒนาที่ยั่งยืน จำเป็นต้องสร้างดุลยภาพระหว่างมิติทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป ตัวอย่างเป้าหมาย ได้แก่ การขจัดความยากจน (SDG1), การศึกษาที่มีคุณภาพ (SDG4), ความเท่าเทียมทางเพศ (SDG5), การรับมือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (SDG13) เป็นต้น ซึ่งล้วนมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยรวม ทั้งนี้ “การศึกษา” ถูกระบุเป็นหนึ่งในเป้าหมายหลัก (SDG4: Ensure Inclusive and Equitable Quality Education หรือ การศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียมสำหรับทุกคน) ซึ่งเน้นความสำคัญของการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่ทั่วถึงและเสมอภาค รวมถึงการเรียนรู้เพื่อสร้างความตระหนักรู้และทักษะที่จำเป็น ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning)

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเน้นการมีบทบาทของผู้เรียนในการกำหนดกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ผ่านการปฏิบัติจริงและการสะท้อนคิด (Dewey, 1938; Freire, 1970; Kolb, 1984) แตกต่างจากวิธีสอนที่เน้น ผู้สอนเป็นศูนย์กลางซึ่งผู้เรียนมักนั่งฟังเฉย ๆ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตั้งอยู่บนแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนทุกคน ควรได้รับโอกาสในการเรียนรู้และการศึกษาที่สนับสนุนศักยภาพของตนเอง กล่าวคือ ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะ ประสบความสำเร็จในการเรียน ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จึงควรออกแบบเพื่อความสำเร็จและการเสริมพลังผู้เรียน (Student Empowerment) โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในขั้นตอนต่าง ๆ ของการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น การลงมือปฏิบัติ หรือการสะท้อนคิดต่อสิ่งที่เรียนรู้ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมยังเน้นการให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดทบทวนการเรียนรู้ของตนเอง (Metacognition) ผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนวิพากษ์และตั้งคำถามต่อวิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม รวมถึงวิธีการ แก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้แก่ผู้เรียนไปพร้อมกัน หลักการสำคัญ

ของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) และการเรียนรู้เชิงปฏิสัมพันธ์ (Interactive Learning) ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้สนับสนุน เช่น แนวคิดของ John Dewey ที่มองว่าการศึกษาคควรเตรียมผู้เรียนให้เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยผ่านการมีส่วนร่วมและการลงมือปฏิบัติจริง (Learning by Doing) ตลอดจนแนวคิดของ Paulo Freire (1970) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างวิพากษ์วิจารณ์ต่อสังคมและไม่ใช่เป็นเพียงผู้รับความรู้ฝ่ายเดียว แนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมักจะออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการโต้ตอบและการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง หรือระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ตัวอย่างเช่น การแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา การระดมความคิดในชั้นเรียน การทำโครงการกลุ่ม หรือการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมภาคสนามที่ผู้เรียนได้ไปมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนจริง กิจกรรมเหล่านี้ส่วนเอื้อให้เกิดการเรียนรู้เชิงร่วมมือ (collaborative learning) ซึ่งผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กัน และช่วยกันสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง

บทบาทของกิจกรรมนักศึกษาในการส่งเสริม SDGs และทักษะในศตวรรษที่ 21

กิจกรรมนักศึกษา (Student Activities) ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของกิจกรรมเสริมหลักสูตร (Co-Curricular Activities) หรือกิจกรรมนอกหลักสูตร (Extracurricular Activities) ล้วนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้าใจและความตระหนักรู้ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) พร้อมกับพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้แก่นักศึกษาไปพร้อมกัน กิจกรรมเหล่านี้อาจอยู่ในรูปแบบของ โครงการจิตอาสาและบริการสังคม ชมรมหรือสโมสรนักศึกษา ค่ายอบรม/สัมมนาเชิงปฏิบัติการการแข่งขันหรือประกวดนวัตกรรมเพื่อสังคม ตลอดจน โครงการวิชาการที่แก้ปัญหาจริงตามแนว SDGs เป็นต้น การที่นักศึกษาได้มีส่วนร่วมลงมือทำกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับเป้าหมาย SDGs จะช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้ เนื้อหา SDGs อย่างลงลึกและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงยิ่งขึ้น ผ่านประสบการณ์ตรงในการทำกิจกรรมและการเผชิญปัญหาจริงในชุมชน สร้างความเข้าใจที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับความท้าทายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น ปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น และตระหนักถึงบทบาทที่ตนเองสามารถช่วยแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาเหล่านั้นได้

งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

Leal Filho et al. (2021) ศึกษาแนวทางการบูรณาการ SDGs ในสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นว่าการสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการจัดทำโครงการเชิงปฏิบัติจริงสามารถส่งเสริมทักษะด้านความยั่งยืนของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับเป้าหมาย SDGs ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและนำไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

การพัฒนาการของงานวิจัยด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

Hallinger and Chatpinyakoop (2019) ได้ทบทวนวรรณกรรมเชิงโอบเบลิโอมेटริกในช่วงปี 1998-2018 เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับอุดมศึกษา ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านโครงการและการทำงานร่วมกับชุมชนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้าใจใน SDGs ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมจริง ช่วยกระตุ้นการตระหนักรู้และความมุ่งมั่นในการสนับสนุนเป้าหมายความยั่งยืน

กรอบแนวคิดเชิงระบบในการเชื่อมโยง SDGs กับผลลัพธ์การเรียนรู้

Kioupi and Voulvoulis (2020) นำเสนอกรอบแนวคิดเชิงระบบที่เชื่อมโยง SDGs เข้ากับผลลัพธ์ทางการศึกษา โดยเน้นว่าการเรียนรู้เชิงมีส่วนร่วมทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง กรอบแนวคิดนี้เสนอว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับเป้าหมาย SDGs หลายประการพร้อมกัน จะช่วยเพิ่มการตระหนักรู้ถึงระบบนิเวศทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมความยั่งยืนของนักศึกษา

Salas-Zapata and Cardona-Arias (2020) ทำการวิจัยเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมด้านความยั่งยืนของนักศึกษา พบว่ากิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงสามารถเพิ่มระดับความเข้าใจและจิตสำนึกด้าน SDGs ได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานี้เน้นถึงความสำคัญของการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นการลงมือทำ และสร้าง โอกาสให้นักศึกษาได้ทดลองและประยุกต์แนวคิดความยั่งยืนในสถานการณ์จริง

กระบวนการบูรณาการความยั่งยืนเข้าสู่หลักสูตรอุดมศึกษา

Blanco-Portela et al. (2018) ศึกษาการบูรณาการแนวคิดความยั่งยืนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในสเปน โดยพบว่าการใช้กิจกรรมโครงการจริงที่นักศึกษามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันเป็นกลยุทธ์สำคัญในการส่งเสริมการเข้าใจเป้าหมาย SDGs ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในกระบวนการคิดออกแบบ และดำเนินการ โครงการ ช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงระบบ และจิตสำนึกต่อความยั่งยืนในระดับบุคคลและสังคม

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความเข้าใจและการปฏิบัติตาม SDGs ในกลุ่มนักศึกษา คือ การบูรณาการแนวคิดความยั่งยืนเข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมและการลงมือปฏิบัติจริง กระบวนการดังกล่าวช่วยเสริมสร้างความตระหนักรู้ ทักษะการคิดเชิงระบบ และจิตสำนึกด้านความยั่งยืน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนาผู้เรียนในฐานะพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและโลกในอนาคต

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในระดับเบื้องต้น (แบบสอบถามก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม) โดยใช้กิจกรรม The Connectivity Logistics เป็นฐานในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ผ่านการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) และการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์จากประสบการณ์จริงของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ประชากร ประชากรในการวิจัยนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ กรุงเทพฯ วิทยาเขตชลบุรี และวิทยาเขตขอนแก่น ที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์การเข้าร่วมกิจกรรม The Connectivity Logistics ในช่วงระยะเวลาการศึกษา (มีนาคม-พฤษภาคม 2568)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ นักศึกษาจำนวน 100 คน ที่เข้าร่วมกิจกรรม The Connectivity Logistics และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งยินยอมเข้าร่วมการเก็บข้อมูลทั้งแบบทดสอบก่อน-หลัง (Pre-test / Post-test) และแบบสอบถามความคิดเห็นและเป็นตัวแทนของแต่ละแห่ง เพื่อให้ได้กลุ่มที่มีความหลากหลายด้านบริบทการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ นักศึกษาจำนวน 7 คน จากกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อเข้าร่วมการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธี การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึก และ สะท้อนมุมมองที่หลากหลาย ของนักศึกษาต่อกิจกรรมในเชิงประสบการณ์จริง ซึ่งเหมาะสมกับลักษณะของงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งอธิบายปรากฏการณ์อย่างรอบด้าน

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ผลของกิจกรรม The Connectivity Logistics ต่อความเข้าใจและทัศนคติของนักศึกษาเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ได้อย่างครอบคลุมและลึกซึ้ง

เครื่องมือที่ใช้วิจัย

1. แบบสอบถามวัดความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs จำนวน 10 ข้อ (Pre-test / Post-test) แบ่งเป็นคำถามระดับง่าย ปานกลาง และยาก ใช้วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม
2. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้ประเมินความพึงพอใจ และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม แบ่งเป็น 3 ส่วน ข้อมูลทั่วไป ความคิดเห็น 15 ข้อ และข้อเสนอแนะ
3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่ง โครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ใช้เก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ได้รับคัดเลือก ประกอบด้วยคำถาม 5 ข้อเน้น วิเคราะห์การรับรู้ แรงบันดาลใจ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ก่อนกิจกรรม แจกแบบสอบถาม Pre-test และแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานแก่กลุ่มตัวอย่าง
2. หลังจบกิจกรรม แจกแบบสอบถาม Post-test และความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมและดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มนักศึกษาที่ได้รับการคัดเลือก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ในการตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ซึ่งต้องการศึกษาระดับความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม The Connectivity Logistics ได้ทำการวัดผลด้วยแบบทดสอบความรู้ 10 ข้อ ทั้งก่อน (Pre-test) และหลัง (Post-test) กิจกรรมเป็นชุดคำถามเดียวกัน คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบสะท้อนจำนวนข้อที่นักศึกษาตอบ แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเข้าใจ SDGs ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม (n = 100)

การวัดผล	คะแนนเฉลี่ย (เต็ม 10)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนกิจกรรม (Pre-test)	6.23	1.85
หลังกิจกรรม (Post-test)	8.12	1.29

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างชัดเจน (จากค่าเฉลี่ยก่อนกิจกรรม 6.23 คะแนน เพิ่มขึ้นเป็น 8.12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10) แสดงถึงการพัฒนาความรู้และความเข้าใจที่ดีขึ้นหลังจากนักศึกษาได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนลดลงจาก 1.85 เหลือ 1.29 สะท้อนให้เห็นว่าความแตกต่างของคะแนนในกลุ่มนักศึกษาลดลง กล่าวคือ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs ที่ใกล้เคียงกันมากขึ้นหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

เมื่อพิจารณารายละเอียดของการตอบคำถามแต่ละข้อ พบว่า นักศึกษามีพัฒนาการในทุกระดับความยากของข้อคำถาม โดยข้อคำถามระดับง่าย (ข้อ 1-3) ซึ่งก่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีนักศึกษาตอบถูกต้องแล้วในสัดส่วนค่อนข้างสูง 70% หลังการเข้าร่วมกิจกรรม สัดส่วนผู้ตอบถูกเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 90% สำหรับข้อคำถามระดับปานกลางและยาก (ข้อ 4-10) พบว่ามีพัฒนาการเด่นชัดยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในข้อคำถามระดับยาก ที่ก่อนกิจกรรมมีสัดส่วนนักศึกษาตอบถูกเพียง 30% แต่หลังการเข้าร่วมกิจกรรม สัดส่วนผู้ตอบถูกเพิ่มขึ้นเป็น 80% แสดงให้เห็นว่านักศึกษาได้รับความรู้ใหม่และมีความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับ SDGs มากขึ้นจากกิจกรรมดังกล่าว

ผลการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาต่อกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนนี้นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ การสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกิจกรรม The Connectivity Logistics ในฐานะเครื่องมือการเรียนรู้ที่ส่งเสริม SDGs โดยเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามความคิดเห็นหลังการเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 15 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (Likert scale: 5 = มากที่สุด, 1 = น้อยที่สุด) ครอบคลุมด้านความรู้ที่ได้รับ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทักษะที่พัฒนา และความพึงพอใจ โดยรวมของผู้เข้าร่วมผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อตามที่นักศึกษาระเมินตนเอง สรุปในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษาต่อกิจกรรม (คะแนนเต็ม 5)

รายการประเมินความคิดเห็นต่อกิจกรรม (15 ข้อ)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. กิจกรรมนี้ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น	4.20	0.99	มาก
2. นักศึกษารู้สึกมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้	4.06	1.02	มาก
3. กิจกรรมนี้ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจแนวคิด SDGs ได้ดีมากยิ่งขึ้น	4.20	0.99	มาก
4. สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้	4.30	0.96	มาก
5. เนื้อหากิจกรรมน่าสนใจ และตรงกับความสนใจของนักศึกษา	4.19	0.96	มาก
6. วิทยากร/ผู้ดำเนินกิจกรรมสื่อสารได้อย่างเข้าใจ	4.13	1.01	มาก
7. กิจกรรมนี้ช่วยเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม	4.12	1.06	มาก
8. มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและวิทยากร	4.30	0.96	มาก
9. มีความมั่นใจในการแสดงออกและคิดวิเคราะห์มากขึ้น	4.19	0.96	มาก
10. กิจกรรมนี้สร้างแรงบันดาลใจให้อยากมีส่วนร่วมพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้น	4.11	0.99	มาก
11. กิจกรรมปลูกป่าช่วยตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม	4.18	0.96	มาก
12. เข้าใจบทบาทของชุมชนในการพัฒนาอย่างยั่งยืนมากขึ้น	4.25	0.89	มาก
13. การลงพื้นที่ชุมชนทำให้เห็นภาพจริงของปัญหาสังคม	4.21	0.94	มาก
14. รู้สึกว่าการเรียนรู้ผ่านชุมชนมีคุณค่ามากกว่าการเรียนในห้องเรียนอย่างเดียว	4.35	0.77	มาก
15. โดยรวมแล้วพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้	4.20	0.96	มาก

จากผลในตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อกิจกรรมการเรียนรู้อย่างชัดเจน โดยค่าเฉลี่ยของทุกข้ออยู่ในระดับ มาก (4.01-5.00) ทั้งนี้ สะท้อนว่าผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เห็นด้วยหรือเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อประเมินต่าง ๆ เกี่ยวกับประสิทธิผลและความพึงพอใจต่อกิจกรรมนี้ ในภาพรวมข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 14 ด้านการรู้สึกว่าการเรียนรู้ผ่านชุมชนมีคุณค่ามากกว่าการเรียนในห้องเรียนอย่างเดียว (ค่าเฉลี่ย 4.35, SD 0.77) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่เห็นคุณค่าและความสำคัญของ

การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงจากชุมชน รองลงมาได้แก่ ข้อ 12 เรื่องการเข้าใจบทบาทของชุมชนในการพัฒนาที่ยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 4.25, SD 0.89) และ ข้อ 13 เรื่องการลงพื้นที่ที่ชุมชนทำให้เห็นภาพจริงของปัญหาสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.21, SD 0.94) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (แม้จะยังอยู่ในระดับ “มาก”) ได้แก่ ข้อ 2 ด้านการรู้สึกมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.06, SD 1.02) และ ข้อ 10 ด้านแรงบันดาลใจให้อยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 4.11, SD 0.99) ซึ่งแม้ว่าจะคะแนนเฉลี่ยในสองข้อนี้จะต่ำกว่าข้ออื่นเล็กน้อย แต่ก็ยังอยู่ในเกณฑ์สูง แสดงว่านักศึกษาส่วนใหญ่รู้สึกว่าตนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และได้รับแรงบันดาลใจในระดับที่ดีพอสมควร อย่างไรก็ตามก็อาจมีบางส่วนที่รู้สึกว่าตนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมน้อยกว่าที่คาดหวัง หรือแรงบันดาลใจที่ได้รับยังไม่สูงสุดเท่าข้ออื่น

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกของนักศึกษา

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่ต้องการวิเคราะห์ผลของกิจกรรม The Connectivity Logistics ในการเสริมสร้างความเข้าใจเรื่อง SDGs ผ่านการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้มีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างกับนักศึกษา จำนวน 7 คน ที่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม การสัมภาษณ์ครอบคลุมประเด็นหลัก 5 ข้อ ตามแนวคำถามที่กำหนด ได้แก่ ความเข้าใจ SDGs ก่อน-หลังเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมที่รู้สึกว่าเชื่อมโยงกับ SDGs มากที่สุด ผลของการลงมือปฏิบัติ (เช่น ปลูกป่า/ทำงานกับชุมชน) ต่อความตระหนักรู้ บทบาทของตนเองในการขับเคลื่อนสังคมหลังเข้าร่วมกิจกรรม และข้อเสนอแนะสำหรับกิจกรรมในอนาคต จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาเชิงธีม (Thematic Analysis) เพื่อสรุปประเด็นสำคัญที่ปรากฏจากคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปเป็นหัวข้อหลักๆ ได้ดังนี้

ความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs ที่เพิ่มขึ้น ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนสะท้อนตรงกันว่า ความเข้าใจในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนชัดเจนขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรม หลายคนยอมรับว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมยังมีความรู้ที่จำกัดหรือเข้าใจผิดในบางประเด็นของ SDGs เช่น บางคนไม่ทราบว่า SDGs มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย หรือไม่เข้าใจความหมายของบางเป้าหมายอย่างลึกซึ้ง แต่หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมที่มีการอธิบาย SDGs พร้อมทั้งตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม ทำให้มุมมองของพวกเขาเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น โดยเข้าใจเนื้อหาและเป้าประสงค์ของ SDGs แต่ละข้อได้ชัดเจนกว่าเดิม อีกทั้งยังตระหนักว่า SDGs ไม่ได้ไกลตัว แต่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและสาขาการเรียนของตนเองมากกว่าที่คาดคิด

กิจกรรมที่เชื่อมโยงกับ SDGs มากที่สุด เมื่อถามถึงส่วนหนึ่งของโครงการที่รู้สึกว่าเชื่อมโยงกับแนวคิด SDGs มากที่สุด ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ระบุถึงกิจกรรมภาคสนามและการลงมือปฏิบัติ เช่น “การลงพื้นที่ปลูกป่า” และ “กิจกรรมทำงานร่วมกับชุมชน” ว่าเป็นส่วนที่ สร้างความเข้าใจและความรู้สึกเชื่อมโยงกับ SDGs ได้มากที่สุด เหตุผลที่นักศึกษายกตัวอย่างกิจกรรมเหล่านี้เพราะ ได้เห็นภาพจริงและผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม ของการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การปลูกป่าทำให้เข้าใจเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

(สอดคล้องกับ SDG 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ SDG 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศบนบก) หรือการทำกิจกรรมกับชุมชนทำให้เห็นความสำคัญของความร่วมมือในการแก้ปัญหาสังคม (สอดคล้องกับ SDG 11 เมืองและถิ่นฐานที่ยั่งยืน และ SDG 17 หุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อเป้าหมาย) นอกจากนี้ นักศึกษาบางส่วนยังกล่าวถึง ช่วงการอภิปรายกลุ่ม ว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยเชื่อมโยงแนวคิด SDGs ให้เข้ากับสถานการณ์จริง เนื่องจากได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษาต่าง ๆ ทำให้เข้าใจ SDGs ในเชิงปฏิบัติมากขึ้น ความตระหนักรู้และทัศนคติที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ คำถามมุ่งวัดผลกระทบของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (โดยเฉพาะการลงมือทำจริง) ต่อความตระหนักรู้ด้านความยั่งยืน ผลการสัมภาษณ์พบว่า นักศึกษาทุกคนรายงานว่าระดับความตระหนักและจิตสำนึกต่อประเด็นสังคม-สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น หลังได้ทำกิจกรรมจริง เช่น นักศึกษาที่ได้ปลูกป่าเล่าว่าตนเอง “ตระหนักถึงความสำคัญของต้นไม้และทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น” และรู้สึกผูกพันกับพื้นที่ที่ได้ไปปลูกป่า ทำให้อยากกลับไปติดตามความเปลี่ยนแปลงในอนาคต ขณะที่นักศึกษาที่ได้ทำงานร่วมกับชุมชน (เช่น กิจกรรมพัฒนาชุมชนเล็ก ๆ หรือจัดเวิร์กช็อปให้เด็กในพื้นที่) กล่าวว่า “การได้สัมผัสปัญหาและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนจริง ๆ ทำให้เห็นอกเห็นใจและเข้าใจปัญหาสังคมมากขึ้น” หลายคนระบุว่า ประสบการณ์ตรงนี้ช่วยเปลี่ยนทัศนคติจากที่เคยเฉยๆ หรือมองว่าเรื่องความยั่งยืนไกลตัว กลายเป็นรู้สึกอยากมีส่วนร่วมแก้ปัญหา และคิดถึงผลกระทบระยะยาวของการกระทำของตนมากขึ้น เรียกได้ว่ากิจกรรมแบบมีส่วนร่วมได้ปลูกจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม/สิ่งแวดล้อมในตัวนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

ความรู้สึกมีบทบาทและพลังในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่สะท้อนถึง ความรู้สึกเชิงบวกต่อบทบาทของตนเอง ภายหลังจากร่วมกิจกรรม โดยตอบคำถามที่เกี่ยวกับบทบาทที่ตนรู้สึกว่ามีในการขับเคลื่อนสังคมหรือสิ่งแวดล้อม นักศึกษาหลายคนระบุว่า “รู้สึกที่ตนเองก็เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงได้” แม้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงเล็กๆ ในระดับมหาวิทยาลัยหรือชุมชนก็ตาม บางคนกล่าวว่า กิจกรรมนี้ทำให้ค้นพบว่าตนเองมีศักยภาพในการเป็นผู้นำหรือผู้ริเริ่มโครงการด้านความยั่งยืน เช่น หนึ่งในผู้ให้สัมภาษณ์เล่าว่า “หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม รู้สึกมั่นใจที่จะจัดกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเล็กๆ ในคณะด้วยตัวเอง เพราะเห็นตัวอย่างแล้วว่าถ้าเราลงมือทำ คนรอบข้างก็จะสนับสนุน” อีกความเห็นหนึ่งระบุว่า “แม้เราเป็นนิสิตแค่คนเดียว แต่เราก็เริ่มเปลี่ยนแปลงที่ตัวเราเองและเพื่อนๆ ได้ เช่น ขวนกันลดใช้พลาสติกหรือทำจิตอาสา เรื่องเล็กๆ เหล่านี้ก็เป็นจุดเริ่มต้นที่ดี” จะเห็นได้ว่า กิจกรรม The Connectivity Logistics ได้ส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของบทบาท (sense of agency) ในการขับเคลื่อนเป้าหมาย SDGs ในหมู่นักศึกษา หลายคนมีแรงบันดาลใจที่จะสานต่อหรือขยายผลการเรียนรู้ที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันหรือโครงการในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความเข้าใจเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษา โดยใช้กิจกรรม The Connectivity Logistics เป็นเครื่องมือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับ SDGs ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม (2) วิเคราะห์ผลของกิจกรรมต่อการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs ผ่านการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และ (3) สำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกิจกรรมดังกล่าวในฐานะเครื่องมือการเรียนรู้ที่ส่งเสริม SDGs ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจก่อนเข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 6.23 คะแนน และหลังเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นเป็น 8.12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลดลงจาก 1.85 เป็น 1.29 แสดงถึงการพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ความคิดเห็นต่อกิจกรรมนักศึกษามีความคิดเห็นต่อกิจกรรมในระดับ “มาก” ทุกข้อ ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.06-4.35 (เต็ม 5 คะแนน) โดยข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านชุมชนมีคุณค่ามากกว่าการเรียนในห้องเรียน (4.35) และข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความรู้สึกมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ (4.06) แม้กระนั้นก็ยังอยู่ในเกณฑ์ “มาก”

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก นักศึกษาสะท้อนว่ากิจกรรมมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มพูนความเข้าใจ SDGs และสร้างความตระหนักรู้ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ นักศึกษาหลายคนแสดงความรู้สึกเชิงบวกต่อบทบาทของตนเองในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในสังคม และเสนอแนะแนวทางการพัฒนากิจกรรมเพิ่มเติมในอนาคต กิจกรรม The Connectivity Logistics มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และแรงบันดาลใจด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในหมู่นักศึกษาอย่างชัดเจน และสามารถใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม SDGs ต่อไปได้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในส่วนการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs ซึ่งพบว่าสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ Kolb (1984) ระบุว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งเมื่อผ่าน 4 กระบวนการ ได้แก่ การเผชิญประสบการณ์จริง (Concrete Experience) การสะท้อนคิด (Reflective Observation) การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) และการทดลองในสถานการณ์ใหม่ (Active Experimentation) ที่เน้นว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการได้ลงมือปฏิบัติจริง กิจกรรม The Connectivity Logistics ซึ่งผสมผสานการบรรยาย การลงพื้นที่ และการทำกิจกรรมกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา SDGs

ได้อย่างลึกซึ้งและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม การที่คะแนน Post-test สูงกว่า Pre-test อย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยลดช่องว่างระหว่างการรับรู้กับการลงมือปฏิบัติ (Awareness–Action Gap) ซึ่งเป็นปัญหาที่พบทั่วไปในการส่งเสริม SDGs ตามที่ O'Brien and Sygna (2013) และ UNESCO (2014) เคยชี้ไว้ ผลการประเมินความคิดเห็นที่มีระดับความพึงพอใจ “มาก” ในทุกข้อยืนยันว่ากิจกรรมสามารถสร้างการมีส่วนร่วม ความเข้าใจ และแรงบันดาลใจในการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างดี โดยเฉพาะกิจกรรมที่ลงพื้นที่จริง เช่น การปลูกป่า และการทำงานกับชุมชน ซึ่งได้รับการกล่าวถึงมากที่สุดในการสัมภาษณ์เชิงลึกกว่าเป็นประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับ SDGs อย่างมีพลัง

นอกจากนี้ กิจกรรมยังมีส่วนช่วยลดช่องว่างระหว่างความเข้าใจและการลงมือทำ ซึ่งในเชิงทฤษฎีเรียกว่า Awareness-Action Gap (O'Brien and Sygna, 2013) กล่าวคือ ผู้เรียนจะทราบถึงความสำคัญของ SDGs แต่ในสถานการณ์ปกติมักไม่สามารถแปลงความรู้ ผู้การกระทำได้จริง งานวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ De Sousa (2021) ที่พบว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจะทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนมุมมองต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนได้ลึกซึ้งกว่าการเรียนรู้แบบเดิม อีกทั้งยังส่งผลในเชิงพฤติกรรมและทัศนคติในระยะยาว เช่นเดียวกับผลการศึกษาในประเทศญี่ปุ่นของ Osanai and Yu (2023) ที่พบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม SDGs แบบลงพื้นที่มีแนวโน้มจะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมมากขึ้นแม้หลังจบโครงการแล้ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

แม้ว่างานวิจัยครั้งนี้จะชี้ให้เห็นว่ากิจกรรม The Connectivity Logistics ส่งผลต่อการพัฒนาความเข้าใจและแรงบันดาลใจของนักศึกษาในด้าน SDGs อย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดบางประการที่ควรพิจารณาในเชิงวิพากษ์ เพื่อประเมินความครอบคลุมของผลการวิจัยและแนวทางการพัฒนางานวิจัยในอนาคต

1. ข้อจำกัดด้านระเบียบวิธี การวิจัยนี้ใช้ การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จะเหมาะสมกับงานวิจัยเชิงพัฒนาและกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม แต่ก็อาจมีข้อจำกัดในด้านความสามารถในการสรุปผลทั่วไปไปยังนักศึกษากลุ่มอื่นหรือมหาวิทยาลัยอื่น
2. ข้อจำกัดของแนวคิดทางทฤษฎี แนวคิด Experiential Learning ของ Kolb (1984) จะเป็นรากฐานสำคัญของการออกแบบกิจกรรมในครั้งนี้ แต่การประยุกต์ใช้แนวคิดนี้ในบริบทของ “การพัฒนาเพื่อความยั่งยืน” ยังอาจมีข้อจำกัด เพราะ ทฤษฎีนี้ไม่ได้เน้นมิติของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมหรือวิเคราะห์เชิงอำนาจ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการทำความเข้าใจและขับเคลื่อน SDGs โดยเฉพาะเป้าหมายที่เกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำ ความยุติธรรม และธรรมาภิบาล (เช่น SDG 10, 16)

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิพากษ์ ควรมีการติดตามผลในระยะยาว (longitudinal study) เพื่อประเมินว่าความเข้าใจและแรงบันดาลใจที่เกิดขึ้นนั้นเปลี่ยนแปลงเป็นพฤติกรรมหรือการมีส่วนร่วมในระดับจริงจังหรือไม่ และควรพิจารณาผสมผสานทฤษฎีอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังนักศึกษาหลากหลายสาขาวิชา เพื่อศึกษาความแตกต่างในการรับรู้และการประยุกต์ใช้แนวคิด SDGs

2. ควรศึกษาผลระยะยาว (Longitudinal Study) ของกิจกรรมส่งเสริม SDGs เพื่อติดตามผลกระทบต่อพฤติกรรมและทัศนคติของนักศึกษาในระยะเวลา 6 เดือน หรือ 1 ปีหลังเข้าร่วมกิจกรรม

3. ควรวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพระหว่างรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ลงพื้นที่จริง กับรูปแบบออนไลน์ หรือรูปแบบอื่น ๆ เพื่อหาข้อดีข้อจำกัดของแต่ละวิธีในการส่งเสริม SDGs

เอกสารอ้างอิง

- Barth, M., Godemann, J., Rieckmann, M., and Stoltenberg, U. (2007). Developing key competencies for sustainable development in higher education. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 8(4), 416-430.
- Blanco-Portela, N., Benayas, J., Pertierra, L. R., and Lozano, R. (2018). How to incorporate sustainability into higher education curricula: A case study from a Spanish university. *Journal of Cleaner Production*, 172, 3847-3860.
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. Kappa Delta Pi.
- De Sousa, L. O. (2021). Learning Experiences of a Participatory Approach to Educating for Sustainable Development in a South African Higher Education Institution Yielding Social Learning Indicators. *Sustainability*, 13(6), 3210. <https://doi.org/10.3390/su13063210>
- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed*. Bloomsbury Publishing.
- Hallinger, P., and Chatpinyakoo, C. (2019). A bibliometric review of research on higher education for sustainable development, 1998-2018. *Sustainability*, 11(8), 2401.
- Kioupi, V., and Voulvoulis, N. (2020). Education for Sustainable Development: A systemic framework for connecting the SDGs to educational outcomes. *Sustainability*, 12(8), 3366.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.

- Leal Filho, W., Shiel, C., Paço, A., Mifsud, M., Veiga Ávila, L., Londero Brandli, L., Molthan-Hill, P., Pace, P., Azeiteiro, U., and Ruiz Vargas, V. (2021). Implementing sustainable development in higher education institutions: An overview. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 22(2), 245-264.
- O'Brien, K., and Sygna, L. (2013). Responding to climate change: The three spheres of transformation. *Environmental Sustainability*, 5(1), 56-64.
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2023). *Higher Education Development Plan for Sustainability, 2023–2027*. Bangkok: Author.
- Osanai, S., and Yu, J. (2023). Teaching the Effectiveness of Integrated Studies and Social Engagement: A Case Study on SDG Education in Depopulated Areas in Japan. *Education Sciences*, 13(3), 250. <https://doi.org/10.3390/educsci13030250>
- Salas-Zapata, W. A., and Cardona-Arias, J. A. (2020). Knowledge, attitudes and practices of sustainability in university students: Comparative analysis. *Journal of Cleaner Production*, 275, 122841.
- Sterling, S. (2010). Transformative learning and sustainability: Sketching the conceptual ground. *Learning and Teaching in Higher Education*, (5), 17-33.
- UNESCO. (2014). *Shaping the future we want: UN Decade of Education for Sustainable Development (2005–2014) – Final report*. UNESCO Publishing.
- UNESCO. (2022). *Education for Sustainable Development: Roadmap*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000370511>
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. <https://sdgs.un.org/2030agenda>

*****